OPINII: Andrei Plesu

Independentul roman

Aparut in ziua de Joi, Februarie 26, 2004

In traditia Romaniei moderne, un barbat adevarat, adica un ins copt sa se arunce in lupta conjugala si parlamentara, e, inainte de orice, “un barbat independent”. Adica un barbat pe picioarele lui, cu venituri autonome, cu idei proprii, cu situatie. A fi “independent” e o virtute civica.

Ziarele se mandresc a fi independente, iar membrii de partid mai acatarii declara, uneori, cu panas, ca inteleg sa-si pastreze o anumita independenta de gandire. Justitia vrea si ea sa fie independenta (dar nu poate), iar la nivel de tara, independenta e un “ideal de veacuri”, un vis stramosesc. Pe vremuri, idealul acesta se chema “neatarnare”, ceea ce ar lasa sa se inteleaga ca independenta e un soi de levitatie, un fel de a pluti, dezlegat de orice atasamente si angajamente constrangatoare. Independenta e, din acest punct de vedere, expresia deplinei libertati, refuzul de a admite alta autoritate in afara celei proprii.

Cu un asemenea portret, independenta e un foarte eficient ornament retoric. Catavencu e “prezidentul grupului independent”, “un barbat independent”, activ in “Comitetul grupului independent”, adica al grupului “tanar, inteligent, independent” (si “impertinent” - adauga cu naduf Farfuridi, pentru care independenta e “tradare” si “nifilism”). Dar si Tipatescu e, cel putin pentru Trahanache, “un om endepandent”, calitate apreciata, de altfel, si de independenta Joitica. O data ce s-a consfintit ca merit, independenta e pusa la treaba: virtutea civica se orienteaza pragmatic. Cu ce se ocupa, dupa eterna doctrina Trahanache, un barbat independent? Face servicii “partidului, judetului, tarii... si mie, ca amic...”. Prin urmare, independentul roman e captiv intr-o retea de hataruri. El nu-si dobandeste independenta decat pentru a o sacrifica in chip oportun: partidului, patriei, prietenilor (si nevestelor lor). De ce? “Pentru ca de la partidul intreg atarna binele tarii si de la binele tarii atarna binele nostru...” De unde insemna “neatarnare”, independenta ajunge sa fie deci, potrivit intelepciunii autohtone, abilitatea

de a atarna de cine trebuie, fara prostesti probleme de constiinta, fara false consecvente si loialitati. Pe scurt, a fi independent e a-ti permite luxul de a fi infidel.

In materie de politica externa (dar si interna), independentul romin e pentru descentralizare. E, cu alte cuvinte, un fervent antieuropean. “Sa-si vaza de trebile ei Europa. Noi ne amestecam in trebile ei? Nu... N-are prin urmare dreptul sa se amestece intr-ale noastre...” Neamestecul in trebile interne, staiful darz al bastinasului ofensat - iata chipuri mioritice ale spiritului independent. Animat de acest spirit, Catavencu fondeaza in orasul sau de provincie “Aurora Economica Romana”, “sotietate enciclopedica-cooperativa, independenta de cea din Bucuresti...”. “Noi... eu... nu recunosc, nu voi sa recunosc epitropia bucurestenilor, capitalistilor, asupra noastra; caci in districtul nostru putem face si noi ce fac dansii intr-al lor.” Acesta este, in viziune locala, apogeul spiritului independent: sa faci ce vrei in districtul tau. Evident, cand prea multi independenti se strang laolalta, interesele lor intra in conflict. Nu intamplator, Costachel Gudurau e “atacat palme picioare” tocmai in “piata endependenti”. Dar batalia e scurta. Tot “piata endependenti” e spatiul unei universale reconcilieri. “Pupat toti.” Caci independentul romin nu e dogmatic. La o adica, stie sa lase de la el. E realist, maleabil, fara idei fixe. Justitia independenta fiind absenta, el se refugiaza filozofic in singuratate, pentru a cauta dreptatea transcendenta: “Procoror lipseste oras, manastire maici chef”.